

Goedemiddag,

We zijn hier bij elkaar gekomen in de Maranathakerk, een 70 jaar jonge kerk die is ontworpen door de betrekkelijk onbekend gebleven Frits Eschauzier.

Toch kennen veel Hagenaars een groot gebouw dat hij ontwierp aan het Lange Voorhout. Ooit het hoofdkantoor van assurantiemaatschappij de Zilvervloot recht voor de Parkstraat. Het rijzige gebouw met traditioneel ogende ramen in staal en een natuurstenen gevel wordt bekroond met een met koper gedekte dakkapel met een koperen galjoen. Het gebouw kwam op de plek van een rijksmonument dat in 1941 was uitgebrand en architect Frits Eschauzier zou daar *'iets ontwerpen waar Den Haag trots op kon zijn'*.

De reacties op de nieuwbouw die hij zijn levenswerk vond, waren achteraf gemengd. De vlakke bronsgroene natuurstenen platen, de moderne stalen ramen en de afwezigheid van cordonlijsten en kroonlijsten wekten verbazing temidden van de 17^e en 18^e eeuwse stadspaleizen.

Maar het kan verkeren. Vandaag de dag is de waardering voor dit gebouw enorm gegroeid: het is in bijna alles een eigenzinnig traditioneel gebouw van deze tijd. Misschien omdat we inmiddels erger gewend zijn, misschien omdat we met terugwerkende kracht beter zien welke architectonische regels dit gebouw wel degelijk volgde zonder een directe verwant te zijn van het hollands classicisme.

En daarin schuilt de betekenis van een hele generatie traditioneel opgeleide architecten en interieurontwerpers die na de tweede wereldoorlog nog maar moeilijk aan werk konden komen.

De wederopbouw van de platgegooiden centra van Rhenen, Wageningen, Nijmegen en Middelburg werd vanaf 1941 met kracht ter hand genomen en omdat het reconstructies van gewaardeerde historische centra waren werden traditioneel werkende architecten gecontracteerd. Eschauzier bouwde in al die steden en zijn hofje naast de Middelburgse Abdij blijft wonderbaarlijk.

Het oeuvre van Frits Eschauzier bestaat voor een groot deel uit landelijke woonhuizen waarbij hij putte uit de landhuis-architectuur van de Engelse arts&crafts beweging. Een sierlijke binnenkomst, een ontvangsthal met trap en haard, een route met draaiingen naar woon- werk en slaapvertrekken. Vensters die spot-on gericht waren op het uitzicht in de tuin of berekenend waren geplaatst om de juiste kleur licht op de juiste plek in het vertrek te krijgen. De schilderachtigheid waarmee Eschauzier binnen werkte had zijn uitwerking aan de buitenkant. Zijn onregelmatige vensterplaatsingen gaven de landhuizen een stoer maar informeel, gegroeid en bewoond karakter.

Deze Maranathakerk is een aanpassing van een standaardontwerp. De traditionele bijna landhuisachtige uitstraling aan de buitenzijde draait in het interieur om in elegante vormen en kleuren. Eschauzier liet nooit na om de esthetisering van het ontwerpen aan de kaak te stellen. Toch zit daar een belangrijk deel van zijn vakmanschap. Vormen, tinten, de lampen en vrije omgang met materialen doen sterk denken aan het werk van Scandinavische architecten zoals Asplund, Ostberg, Tengbom en de jonge Aalto.

De Nederlandse wederopbouwarchitecten als Eschauzier, Berghoef, Zuiderhoek en Friedhoff waren alle onder de indruk geraakt van het gemak waarmee in Noord-europa klassieke en

landelijke elementen in traditionele en nieuwe vormen werden gemengd: verhalend en nooit vervelend.

In plaats van de standaard houten steunberen in andere noodkerken van het A-type ontwierp Eschauzier ranke witte betonkolommen die de houten gewelfconstructie dragen. Op de ongelukkige ontmoeting plaatste hij fraaie schilden die door Paul Citroen zijn gemaakt.

Hoewel ik een groot deel van mijn middelbare school hier om de hoek heb gewoond en de Vauxhall van mijn vader hierachter in onderhoud was kwam ik pas in 2013 voor het eerst in deze kerk. Ik moest op een avond van D66 een inhoudelijke en faire kritiek leveren op het Spuiforum plan en ik raakte met Jan Goossensen in gesprek over deze fascinerende kerk. En vandaag is zijn boek af. En dat is een feestje waard.

Peter Drijver